

WLE 17

Ymateb gan: Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol
Response from: The National Centre for Learning Welsh

1. Cefndir

1.1 Sefydlwyd y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol yn 2016 yn dilyn proses dendro gan Lywodraeth Cymru. Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant enillodd y cytundeb i sefydlu'r Ganolfan. Hyd y cytundeb gwreiddiol oedd pum mlynedd. Cafodd y cytundeb ei ymestyn am bum mlynedd arall yn 2021.

1.2 Nod y Ganolfan yw creu siaradwyr Cymraeg sy'n mwynhau defnyddio'r iaith, drwy ddarparu strategaeth a gwasanaethau Dysgu Cymraeg cenedlaethol. Ers ei sefydlu mae'r Ganolfan wedi trawsnewid y sector Dysgu Cymraeg. Mae'r niferoedd sy'n dysgu Cymraeg wedi cynyddu o **33%**, ac yn 2022-2023 cwblhaodd **16,905** o bobl ei chysiau. Mae cyrsiau wyneb-yn-wyneb a rhithiol gyda thiwtor ar gael, yn ogystal â chysiau hunan-astudio ar-lein. Mae cynlluniau hefyd ar gyfer grwpiau penodol megis teuluoedd, gweithleoedd a phobl ifanc. Rydym hefyd yn gweithio gyda nifer o sectorau penodol ac wedi datblygu rhaglenni Dysgu Cymraeg sydd wedi eu teilwra, er enghraifft ar gyfer Addysg a Gofal Blynnyddoedd Cynnar, Iechyd a Gofal, Addysg Bellach / Addysg Uwch, Awdurdodau Lleol a Chwaraeon. Yn ddiweddar, mae'r Ganolfan wedi derbyn cyfrifoldebau i ddarparu rhaglen genedlaethol ar gyfer y Gweithlu Addysg. Mae gan y Ganolfan hefyd raglen o gyrsiau Codi Hyder a Defnyddio er mwyn cynorthwyo siaradwyr di-hyder neu anfoddog i ddefnyddio eu Cymraeg.

1.3 Un o ddyletswyddau cyntaf y Ganolfan oedd datblygu cwricwlwm Dysgu Cymraeg. Mae'r cwricwlwm wedi ei seilio ar Fframwaith Cyfeirio Cyffredin Ewrop ar gyfer ieithoedd (CEFR). Mae'r CEFR yn sail i gwricwlwm y Ganolfan ac felly yn cael ei ddefnyddio ar draws ei chynlluniau a'i chysiau amrywiol. Mae'r cwricwlwm yn cynnwys trosolygon sydd yn dangos cynnydd yn y pedair sgîl (siarad, gwrando, darllen ac ysgrifennu) ar draws y lefelau o A1 i C1. Gellir eu defnyddio ar y cyd â'r trosolygon ffwythiannol a'r cystrawennau gramadegol. Wrth i ddysgwyr wneud cynnydd, byddant yn dysgu defnyddio'r iaith (siarad ac ysgrifennu) mewn nifer gynyddol o gyd-destunau, gan symud o'r cyfarwydd (A1) i amrediad eang o sefyllfaoedd cyfarwydd ac anghyfarwydd (B2), gallu ymgymryd â thasgau gwrando a darllen o gymhlethdod cynyddol, gan symud o iaith seml mewn cyd-destunau cyfarwydd (A1) i iaith fwy cymhleth a haniaethol o lawer mewn amrediad eang o arddulliau a chyd-destunau (B2). Byddant hefyd yn gallu manteisio ar gronfa gynyddol o ran geirfa, arddulliau a chyweiriau (ffurfiol ac anffurfiol); gramadeg a chystawen a nodweddion ynganu. Byddant hefyd yn dod i ddefnyddio'r iaith â mwy o hyder a dyfnder.

1.4 Mae'r Ganolfan hefyd wedi arwain y gweithlu Dysgu Cymraeg o 700 i weithredu'r cwricwlwm drwy gyflwyno adnoddau a hyfforddiant i gyflwyno cyrsiau ar hyd y lefelau o A1 i C1.

1.5 Mae dysgwyr yn canmol darpariaeth y Ganolfan - dywedodd 99% eu bod yn mwynhau dysgu Cymraeg (holiadur Dweud Eich Dweud 2023-2024, 4,803 o ymatebwyr).

1.6 Yn Awst 2021 cynhaliodd Llywodraeth Cymru adolygiad cyflym o'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol. Nododd yr adroddiad bod y Ganolfan yn cael ei :

'... chydabod fel corff sy'n cydgysylltu, cynllunio, darparu a datblygu darpariaeth Dysgu Cymraeg ar lefel genedlaethol... Yn ystod ail gam ei bodolaeth, bydd angen i'r rôl hon, fel

sefydliad allweddol a strategol sy'n ganolog i'r broses o gaffael y Gymraeg, gael ei datblygu a'i chryfhau.

1.7 Mae'r Ganolfan wedi ei sefydlu bellach ers wyth mlynedd ac wedi profi ei harbenigedd o ran dysgu Cymraeg. Mae'r sector Dysgu Cymraeg yn cael ei arolygu gan Estyn, gyda'r Ganolfan yn derbyn arolwg bob tair blynedd. Nododd Estyn yn Adroddiad Arolwg y Ganolfan ym mis Ebrill 2024

'Mae'r Ganolfan yn ganolog i fentrau i normaleiddio defnydd o'r iaith'

'Mae arweinwyr yn hyderus i addasu ac esblygu unrhyw agwedd o'r gwasanaeth gan weithredu'n greadigol i arloesi'n barhaus...sy'n arwain at gynllunio ieithyddol ffyniannus ym mhob agwedd o'r gwaith'

'Mae perfformiad llwyddiannus y Ganolfan...yn cyfrannu'n gadarn at gyflawni targedau strategaeth Cymraeg 2050:Miliwn o siaradwyr'

1.8 Mae Estyn yn argymhell bod y Ganolfan yn parhau i ymestyn a rhannu arbenigedd y sector Dysgu Cymraeg, ac yn parhau i arloesi trwy hwyluso gweithgareddau sy'n integreiddio siaradwyr newydd yn eu cymunedau ac yn eu gwaith.

2. Egwyddorion cyffredinol Bil y Gymraeg ac Addysg (Cymru) a'r angen am ddeddfwriaeth i gyflawni'r bwriad polisi a nodir

2.1 Mae'r Ganolfan yn croesawu ac yn cefnogi Bil y Gymraeg ac Addysg (Cymru). Mae'n cytuno bod angen rhaglen uchelgeisiol o newid sy'n gofyn am weithredu ar sawl lefel o ran y Gymraeg mewn addysg er mwyn sicrhau bod y Gymraeg y perthyn i ni i gyd. Rydym o'r farn bod cydnabod bod cyfleoedd Dysgu Cymraeg (gydol oes) yn cynnwys cwmplas gwaith presennol y Ganolfan yn holl bwysig.

2.2 Rydym o'r farn bod sefydlu corff statudol newydd i arwain ar ddysgu Cymraeg (gydol oes) yn ateb hir-dymor sy'n cynnig sefydlogrwydd i'r sector. Mae hyn yn wahanol i'r drefn flaenorol o ddilyn proses dyrannu grant am dymor cyfyngedig. Bydd Bil y Gymraeg ac Addysg newydd yn rhoi cyfle teg i bob plentyn yng Nghymru ddod yn siaradwr Cymraeg, beth bynnag bo'u cefndir a pha bynnag ysgol y maent yn ei mynychu. Rydym o'r farn bod llwyddiannau'r Ganolfan wrth gyflwyno un llwybr dysgu clir i ddysgwyr wedi gosod y sail i'r Athrofa adeiladu ar y gwaith hwn wrth gefnogi y Bil Addysg a'r Gymraeg.

2.3 Rydym yn llwyr gefnogol i gynnwys y targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 yn y gyfraith. Credwn y bydd pennu targedau ar gyfer cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ac yn gymdeithasol yn rhoi ffocws pendant ac yn fodd o fesur effeithlonrwydd a chyrhaeddiad y gwaith. Mae gwaith y Ganolfan o ran Dysgu Cymraeg yn y gymuned, mewn gweithleoedd ac mewn teuluoedd yn rhan annatod o hyn ac rydym o'r farn bod angen parhau â'r gwaith hwn fel rhan o strategaeth dysgu (gydol oes) yr Athrofa.

2.4 Mae'r Ganolfan yn croesawu'r nod o greu continwmm sgiliau ar gyfer y Gymraeg sydd wedi'i seilio ar y CEFR, yn union fel y mae'r Ganolfan wedi'i wneud ar gyfer oedolion. Mae hyn wedi cefnogi a hwyluso taith oedolion sy'n dysgu'r Gymraeg, gan gynnwys mewn gweithleoedd, a byddai'n dda ymestyn hyn ar gyfer dysgwyr o bob oed. Credwn fod gan y Ganolfan yr arbenigedd gweithredol yn y maes hwn i weithio gyda'r Llywodraeth wrth greu

continwmm clir a di-dor a fydd yn rhan annatod o waith yr Athrofa ac yn hollbwysig i lwyddiant y Bil ac i gynhyrchu mwy o siaradwyr Cymraeg. Credwn bod y CEFR yn cynnig fframwaith addas ar gyfer dysgu Cymraeg (gydol oes) ac y byddai modd cymhwyso a theilwra elfennau o'r CEFR i blant oed cynradd ymlaen.

2.5 Mae'r Ganolfan yn cefnogi'r deiliant ieithyddol bod pob disgybl yn gadael addysg statudol yn gallu siarad Cymraeg yn hyderus. Mae'r Ganolfan yn llwyr gefnogol o'r egwyddor o ddilyniant mewn sgiliau a darpariaeth ar gyfer disgyblion. Mae'r Ganolfan wedi datblygu rhaglen Dysgu Cymraeg ar gyfer pobl 16-25 oed, gan wneud hynny ar hyd y continwmm (o A1 i C2). Mae'n cydweithio â'r sector addysg drydyddol er mwyn sicrhau bod y cyfleoedd hyn ar gael i bobl ifanc mewn addysg bellach, addysg uwch a phrentisiaethau. Ers 2017 mae'r Ganolfan hefyd wedi arwain rhaglen uwch sgilio'r gweithlu Addysg Bellach ac Addysg Uwch, fel rhan o'i chynllun Cymraeg Gwaith.

2.6 Credwn fod rôl yr Athrofa yn hanfodol, er mwyn sicrhau bod arbenigedd Dysgu Cymraeg ar hyd y continwmm yn rhan greiddiol o'r arlwy sydd ar gael i bobl ifanc a hefyd er mwyn sicrhau sgiliau Cymraeg allweddol wrth iddynt gael mynediad i'r farchnad lafur. Credwn bydd arbenigedd yr Athrofa o ddysgu Cymraeg yn allweddol i arwain ar y gwaith hwn, ond bydd angen gwneud hynny mewn cydweithrediad a thrafodaeth â sefydliadau megis Medr a'r Coleg Cymraeg er mwyn sicrhau cydweithio strategol. Rydym o'r farn bod angen corff annibynnol sydd ag arbenigedd penodol o ran caffael a dysgu iaith ac sydd hefyd yn gynllunwyr ieithyddol i arwain y gwaith Dysgu Cymraeg (gydol oes) yn llwyddiannus.

2.7 Mae Cynllun Cymraeg Gwaith y Ganolfan, sydd wedi datblygu partneriaeth yn ddiweddar gyda Chomisiynydd y Gymraeg o ran y Cynnig Cymraeg, yn darparu gwasanaethau i uwch sgilio gweithluoedd mewn nifer o sectorau amrywiol, gan wneud hynny ar hyd y continwmm (o A1 i C2). Mae'r Ganolfan yn cynllunio'n strategol i ddatblygu gweithluoedd i ddefnyddio mwy o'r Gymraeg, sydd yn ei dro yn eu galluogi i ddarparu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg.

2.8 Un o brif amcanion rhaglen Cymraeg Gwaith y Ganolfan yw cefnogi safonau'r Gymraeg a chynyddu gallu cyflogwyr i gynyddu defnydd o'r Gymraeg. Erbyn hyn mae Cymraeg Gwaith wedi gweithio gyda dros 2,000 o gyflogwyr ac wedi datblygu rhaglenni Dysgu Cymraeg a Chodi Hyder a Defnyddio pwysig gyda sectorau allweddol gan gynnwys Iechyd a Gofal. Mae'r Ganolfan felly yn croesawu'r ddyletswydd i adolygu safonau'r Gymraeg.

2.9 Mae'r Ganolfan wedi datblygu cynlluniau arwyddocaol gyda Mudiad Meithrin a Cwlwm i gefnogi sgiliau Cymraeg y gweithlu addysg a gofal blynyddoedd cynnar. Credwn fod parhad i'r gwaith hwn o fewn yr Athrofa yn greiddiol, er mwyn sicrhau bod y continwmm yn weithredol ar gyfer pob unigolyn o'r crud i'r bedd.

2.10 Mae'r Ganolfan yn cefnogi'r bwriad o greu dolen gyswllt rhwng targedau cenedlaethol a thargedau lleol y Gymraeg mewn addysg. Mae'n croesawu'r nod o greu dolen gyswllt rhwng y targed o filiwn o siaradwyr a Chynlluniau Gweithredu Cymraeg mewn Addysg yr awdurdodau lleol. Mae'r Ganolfan eisoes yn cydweithio ag Awdurdodau Lleol i ddarparu cyrsiau Dysgu Cymraeg mewn ysgolion ble mae twf yn y ddarpariaeth wedi'i gynllunio yn lleol. Mae hyn yn digwydd fel rhan o waith y rhaglen Dysgu Cymraeg Gweithlu Addysg.

2.11 Mae'r Ganolfan o'r farn bod cydweithio'n effeithiol ag ystod o bartneriaid yn hanfodol er mwyn creu gwell dilyniant, profiad a deilliannau i'r dysgwyr wrth iddynt ddod yn siaradwyr. Rydym o'r farn bod gan yr Athrofa le penodol i arwain ar nifer o'r trafodaethau partneriaethol, ac mae gwaith y Ganolfan yn y maes hwn yn sail arbennig i ddatblygu ar hynny ymhellach.

Mae Estyn wedi adnabod gwaith partneriaethol y Ganolfan fel cryfder:

'un o rinweddau Y Ganolfan yw'r modd mae'n cydweithio i gynllunio'r ddarpariaeth mewn cydweithrediad arloesol ag ystod o bartneriaid gwerthfawr'. Adroddiad Arolwg 2024

3. Unrhyw rwystrau posibl i weithredu darpariaethau'r Bil ac a yw'r Bil yn eu hystyried (gan gynnwys cychwyn a Deddf Marchnad Fewnol y Deyrnas Unedig)

3.1 Mae pwysigrwydd sicrhau Gweithlu Addysg sydd yn meddu ar y sgiliau angenrheidiol o ran y Gymraeg yn hanfodol i lwyddiant y Bil. Yn 2024 mae'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, drwy gydweithio ag Adran Addysg Llywodraeth Cymru, wedi cyhoeddi rhaglen Dysgu Cymraeg Gweithlu Addysg, a bydd yn ymestyn y rhaglen yn 2025 i gynnwys y cyrsiau sabothol presennol. Mae'r rhaglen yn cyd-fynd â Chynllun Gweithlu Cymraeg mewn Addysg Llywodraeth Cymru. Erbyn i'r Athrofa gael ei sefydlu, felly, bydd y Ganolfan wedi gweithredu, gwerthuso a thyfu'r rhaglen hon a chredwn gall y profiad a'r arbenigedd hwn fod yn sail synhwyrol i'r Athrofa barhau i arwain ar y gwaith. Rydym hefyd o'r farn fod gan yr Athrofa gyfraniad pwysig i'w wneud tuag at ddatblygiad y gweithlu cyfrwng Cymraeg, a hynny er mwyn sicrhau mai un continwmm sydd yn cael ei weithredu, a hynny'n gyson ym mhob ysgol.

3.2 Mae'r Ganolfan wedi gweithio'n agos â Darparwyr Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon, gan ddarparu adnodd cyson i'w cynorthwyo i gynnwys 35 awr o hyfforddiant dysgu Cymraeg fel rhan o'r cwrs, a hynny ar hyd y continwmm (o A1 i C2). Mae'r gwaith hwn yn caniatáu datblygiad pellach i'r gweithlu addysg o fewn rhaglen dysgu Cymraeg Gweithlu Addysg y Ganolfan, ac i wneud hynny drwy barhau ar hyd y continwmm o fewn eu lleoliad gwaith. Credwn fod y cydweithio hyn yn sail i ddatblygiad pellach yn yr Athrofa i integreiddio mwy o ddarpariaeth dysgu Cymraeg, gan gynnwys cyfleoedd dwys, fel rhan annatod o hyfforddi fel athro yng Nghymru ac i sicrhau parhad llyfn i raglen datblygiad proffesiynol y Gweithlu Addysg. Bydd Gweithlu Addysg cymwys o ran y Gymraeg yn allweddol wrth sicrhau llwyddiant y Bil, yn ogystal â gwireddu amcanion Cwricwlwm i Gymru a'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol.

3.3 Byddem yn gefnogol i'r Bil ymhelaethu ymhellach ar ddyletswyddau'r Athrofa gyda'r gwaith o ddatblygu'r Gweithlu Addysg, gan adeiladu ar y gwaith cychwynnol sydd wedi dechrau gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol. Mae hefyd yn bwysig cydnabod bod sicrhau amser teilwng i'r Gweithlu Addysg ddatblygu eu sgiliau yn hanfodol, ac felly mae angen mwy o eglurder ar y dull o gyllido'r Awdurdodau Lleol ar gyfer yr amser rhyddhau. Credwn bod angen sicrhau eglurder ynghylch cyfraniad yr Athrofa i ddarparu'r arbenigedd dysgu iaith ar hyd y continwmm wrth hyfforddi gweithlu addysg y dyfodol hefyd.

4. Priodoldeb y pwerau yn y Bil i Weinidogion Cymru wneud is-ddeddfwriaeth

4.1 Rydym o'r farn bod y Bil yn cynnwys digon o sylw i'r hyn fydd mewn is-ddeddfwriaeth ac y bydd yr is-ddeddfwriaethau yn eu tro yn rhoi mwy o fanylder a chyfeiriadau priodol fydd yn cynorthwyo wrth sicrhau llwyddiant y Bil.

4.2 Rydym yn benodol yn gefnogol i'r is-ddeddfwriaeth sy'n rhoi pŵer i roi swyddogaethau ychwanegol i'r Athrofa Dysgu Cymraeg Genedlaethol. Mae sicrhau disgrifiad dyletswyddau'r Athrofa yn hollbwysig, ac mae hefyd yn bwysig sicrhau bod y sefydliad yn gallu addasu, esblygu ac ymateb i'r hyn sydd ei angen wrth weithredu'r Bil.

4.3 Rydym hefyd o'r farn bod Llywodraethiant effeithiol yn allweddol i'r Athrofa ac rydym yn gefnogol o briodoldeb gallu amrywio aelodaeth ac is-bwyllgorau'r sefydliad.

5. A oes canlyniadau anfwriadol yn deillio o'r Bil

5.1 Rydym yn llwyr gefnogol i amcan y Bil o ran codi safonau o fewn ysgolion cyfrwng Saesneg, ac i gefnogi symud ar hyd continwmm ieithyddol. Mae dealltwriaeth o gontinwmm yn y cyd-destun hwn yn hollbwysig. Mae'n bwysig sicrhau cefnogaeth gyson ar gyfer *pob* ysgol a *phob* disgybl gan gynnwys ysgolion cyfrwng Cymraeg.

5.2 Mae'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol wedi ei sefydlu ers 2016 ac yn cael ei chydabod fel sefydliad sy'n gweithredu'n llwyddiannus ac i ansawdd uchel. Mae'n bwysig bod sefydlu'r Athrofa yn adeiladu ar y llwyddiannau hyn ac yn caniatáu parhad i waith sector sy'n gweithredu mor llwyddiannus. Mae'r sector Dysgu Cymraeg yn cyflogi oddeutu 700 gyda'r mwyafrif o'r rhain yn diwtoriaid ac yn ystod 2023-24 roedd 16,905 o ddysgwyr wedi cwblhau 29,485 o weithgareddau dysgu Cymraeg. Mae angen sicrhau nad yw sefydlu'r Athrofa yn ansefydlogi'r gwaith sydd wedi digwydd yn ystod (Cam 1 a 2) bodolaeth y Ganolfan a bod y Llywodraeth yn manteisio ar arbenigedd a rhagoriaethau'r sector wrth sefydlu'r Athrofa. Rydym o'r farn wrth weithredu yn y modd hyn bod yr Athrofa yn cynnig sefydlogrwydd i'r sector Dysgu Cymraeg ac yn caniatáu cynllunio strategol hirdymor ar gyfer dysgu Cymraeg (gydol oes).

5.3 Gall aneglurder o ran dyletswyddau cyrff sydd ynghlwm â'r Bill, yn uniongyrchol ac yn anuniongyrchol, arwain at oedi a dyblygu gwaith. Er hyn, credwn fod sefydlu Athrofa fel corff sydd â dyletswyddau penodol ac sy'n cael ei gydnabod fel corff sy'n arwain ar holl elfennau dysgu Cymraeg (gydol oes) yn fodd o ddiwallu hyn. Bydd gweithio partneriaethol llwyddiannus yn allweddol i sicrhau effeithlonrwydd hyn.

6. Goblygiadau ariannol y Bil (fel y'u nodir yn Rhan 2 o'r Memorandwm Esboniadol)

6.1 Credwn fod gwaith presennol y Ganolfan yn parhau yn hollbwysig ar gyfer sicrhau twf y Gymraeg a chyrraedd targedau 2050. Credwn fod angen sicrwydd y bydd rôl yr Athrofa i'r dyfodol yn parhau i roi ffocws clir a theilwng ar y gwaith hwn yn ogystal â'r cyfrifoldebau eraill fydd yn ffurfio rhan o'i swyddogaethau. Yn sgil hynny, felly, mae angen ystyried bod cyllideb yr Athrofa yn caniatáu gallu darparu cyfleoedd dysgu Cymraeg (gydol oes) ar yr un raddfa â'r Ganolfan ar hyn o bryd ac yn caniatáu ymestyn y gwaith i gefnogi'r Bil.

6.3 Statws presennol y Ganolfan yw Cwmni Cyfyngedig dan warant. Nod presennol y Ganolfan yw creu siaradwyr Cymraeg sy'n mwynhau defnyddio'r iaith, trwy ddarparu strategaeth a gwasanaethau dysgu Cymraeg cenedlaethol. Mae strwythur presennol y Ganolfan yn cynnwys gwasanaethau corfforaethol e.e cyllid, data, TG ynghyd â chyfarwyddiaethau sy'n arbenigo mewn dysgu ac addysgu, marchnata a chyfathrebu, a datblygu sgiliau Cymraeg gweithluoedd, gan gynnwys y sector Addysg Statudol ac ôl-16.

6.4 Yng nghyd-destun ystyriaeth ariannol costau sefydlu'r Athrofa, mae'n bwysig cydnabod rhestr swyddogaethau cyfredol y Ganolfan a'i chymharu â rhestr swyddogaethau yr Athrofa.

Swyddogaethau yr Athrofa	Swyddogaethau presennol y Ganolfan
(a) rhoi cyfeiriad ac arweiniad strategol i ddarparwyr dysgu Cymraeg;	Mae'r Ganolfan wedi sefydlu 10 darparwr Dysgu Cymraeg, sy'n arbenigwyr caffael a dysgu iaith. Maen nhw'n darparu gwasanaethau dysgu Cymraeg ar ran y Ganolfan i: (i) Oedolion yn y gymuned neu'n rhithiol (ii) Pobl ifanc mewn addysg drydyddol ac ysgolion (iii) Pobl ifanc 16-18 oed (iv) Gweithluoedd (v) Teuluoedd
(b) darparu, neu hwyluso darpariaeth, deunyddiau dysgu Cymraeg;	Mae'r Ganolfan wedi creu Cwricwlwm Dysgu Cymraeg wedi ei seilio ar y CEFR gan ddatblygu adnoddau dysgu ac addysgu i'w cefnogi ar bob lefel o A1-C2.
(c) cynllunio ar gyfer datblygu'r gweithlu addysg at ddiben gwella dulliau addysgu'r Gymraeg;	Ers 2024 mae'r Ganolfan wedi datblygu rhaglen dysgu Cymraeg Gweithlu Addysg, a fydd yn ymestyn yn 2025 i gynnwys y ddarpariaeth Sabothol. Mae'r rhaglen yn cynnwys darpariaeth amrywiol ar gyfer y gweithlu addysg er mwyn gwella dulliau addysgu'r Gymraeg. Ar hyn o bryd cyrhaeddiad y rhaglen ym mlwyddyn academiaidd 2024-25 yw oddeutu 2000 o ymarferwyr. Rhagwelwn y bydd angen tyfu'r rhaglen hon yn sylweddol i gefnogi amcanion y Bil.
(d) gwneud trefniadau i ddarparu cyfleoedd i ddysgu Cymraeg	Mae'r Ganolfan yn dyfarnu ac yn rheoli cytundebau gyda 10 darparwr craidd a rhai darparwyr ychwanegol er mwyn sicrhau cyfleoedd o ansawdd i ddysgu Cymraeg.

(i) i'r gweithlu addysg,	Ers 2024 mae'r Ganolfan yn arwain rhaglen dysgu Cymraeg Gweithlu Addysg.
(ii) yn y gweithle, a	Ers 2017 mae'r Ganolfan yn arwain rhaglen Cymraeg Gwaith sy'n darparu cyfleoedd dysgu Cymraeg yn y gweithle.
(iii) i bobl sydd dros oedran ysgol gorfodol;	Ers 2023 mae'r Ganolfan yn arwain rhaglen Ymlaen gyda'r Dysgu sy'n rhoi cyfleoedd penodol i bobl ifanc 16-25 oed ddysgu Cymraeg. Mae dysgu Cymraeg i oedolion yn y gymuned ac yn rhithiol yn rhan sylweddol o waith y Ganolfan.
(e) gwneud trefniadau i wella lefelau gallu yn y Gymraeg— (i) ymysg y gweithlu addysg, (ii) yn y gweithle, a (iii) ymysg dysgwyr sydd dros oedran ysgol gorfodol;	Rhaglen dysgu Cymraeg Gweithlu Addysg Rhaglen Cymraeg Gwaith Rhaglen Ymlaen gyda'r Dysgu Pobl Ifanc 16-25 oed Dysgu Cymraeg i oedolion yn y gymuned ac yn rhithiol
(f) dylunio a datblygu darpariaeth dysgu Cymraeg i ddysgwyr sydd dros oedran ysgol gorfodol, neu hwyluso gwaith dylunio a datblygu o'r fath;	Mae'r Ganolfan yn dylunio a datblygu darpariaeth dysgu Cymraeg gan weithio mewn partneriaeth i deilwra a chyd-destunoli.
(g) datblygu a chynnal cwricwlwm cenedlaethol dysgu Cymraeg ar gyfer dysgwyr sydd dros oedran ysgol gorfodol;	Mae'r Ganolfan wedi datblygu ac mae'n cynnal cwricwlwm Dysgu Cymraeg. Mae'r cwricwlwm yn tynnu ar amryw o gwricwla eraill mewn gwahanol gyd-destunau, ac mae'n alinio â Fframwaith Cyfeirio Cyffredin Ewrop ar gyfer ieithoedd (CEFR). Mae hefyd yn arwain y gweithlu Dysgu Cymraeg o 700 i weithredu'r cwricwlwm drwy gyflwyno adnoddau a hyfforddiant.
(h) casglu a chyhoeddi data, o leiaf unwaith bob 12 mis, ar ddysgwyr Cymraeg sydd dros oedran ysgol gorfodol.	Mae'r Ganolfan yn gyhoeddwr data statudol ac wedi sefydlu strwythurau data cadarn i gydymffurfio â'r cod ymarfer a chyhoeddi data yn flynyddol. Mae data'r Ganolfan yn

	cynnwys dysgwyr ôl-16 sy'n dysgu Cymraeg, ac mae'n sail i holl waith cynllunio'r Ganolfan.
--	--

Credwn o ystyried strwythur a chyllid presennol y Ganolfan, mae ymestyn ymhellach y rhaglen waith ar gyfer y Gweithlu Addysg fydd y gost ychwanegol fwyaf o ran swyddogaethau'r Athrofa.

6.5 Mae sicrhau cyllid digonol i gynllunio a darparu hyfforddiant ieithyddol i'r gweithlu addysg ar raddfa lawer mwy na mae'r Ganolfan yn gallu ei wneud ar hyn o bryd yn allweddol. Mae'r memorandwm esboniadol yn cyfeirio at symud adnoddau o rannau eraill o'r system. Mae'r Ganolfan wedi profi hyn wrth ddenu cyllid ychwanegol o adrannau polisi amrywiol Llywodraeth Cymru, ac mae felly'n ymwybodol bod gweithredu yn y modd hwn yn bosib. Er hynny, mae angen sicrwydd wrth sefydlu'r Athrofa ar yr union gyllideb a fydd yn caniatáu rhaglen o'r raddfa gywir ar gyfer ymestyn y rhaglen dysgu Cymraeg Gweithlu Addysg.

Mae'r Ganolfan yn ddiolchgar am y cyfle i fod yn rhan o'r broses ymgynghori. Mae'n gyffrous am y posibilïadau o barhau i esblygu ei gwaith fel rhan o'r Athrofa. Mae'r Ganolfan yn gefnogol o egwyddorion ac uchelgais y Bil Addysg a'r Gymraeg er mwyn sicrhau bod y Gymraeg yn perthyn i bawb.

Dona Lewis
Prif Weithredwr
Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol

[Arolwg Estyn Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol Ebrill 2024](#)

[Adolygiad Cyflym 2021](#)

[Adroddiad Blynnyddol 2023-24 Y Ganolfa Dysgu Cymraeg Genedlaethol](#)